

שש א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א בית הכנסת "זכור לאברהם" פיצ'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 351

ערש"ק פרשת "ויזוי", ט"ו טבת תשע"ג

בר בטוזה!

לאחר שחזרו יוסף ואחיו מקבורת יעקב אביהם במערת המכפלה, חששו אחי יוסף שמא יורצה יוסף להרע להם ובאו ונפלו לפניו ואף מוכנים היו למסור את עצמם לעבדים! אולם יוסף בגודל צידקותו, אומר להם מספר מילים, שאם נזכה לחקוק אותם עמוק בליבנו ובקירבנו, כמדומה שהחיים בעולם הזה ובגלי ימיו הסוערים, יהיו הרבה יותר שלווים ורגועים! וכה היו דבריו: "ויאמר להם אני יוסף אל תיראו כי התחת אלוקים אני ואתם חשבתם עלי רעה ואלוקים חשבה לטובה למען עשה כיום הזה להחיות עם רב!" וביאר רש"י הקדוש זצ"ל, שיוסף אמר להם שהרי אתם כולכם שאתם רבים ורציתם להרע עימי, לא הצלחתם מכיון שה' חשב ורצה אחרת, אם כן אני היחיד וודאי שלא אוכל להרע לכם, כי אין האדם עושה דבר ללא שמכריזים עליו מלמעלה! ובספר הקדוש "שומר אמונים", כתב שהבוטח בה', הגם שאינו ראוי ואינו הגון, הקב"ה שומרו, חוננו ומצילו. והביא דברי המדרש בתהילים על הפסוק: "ה' אלוקי בך בטחת". מעשה היה בקטרין והיה שם אדם גדול והיה לו שם במדינה. והיה שם אדם אחד והיו שומרי המדינה עוברים ומצאו אכסנאי אחד ותפסוהו, ואמר: אל תכוני כי בן ביתו של מלך אני. כיון ששמעו כן, הניחוהו ושמרוהו עד הבוקר. בבוקר הביאוהו אל המלך ואמרו לו: בן ביתך, מצאנוהו אמש. אמר לו המלך: בני, מכיר אתה אותי? אמר לו: לא. אמר לו המלך: והיאך אתה בן ביתי? אמר לו: בבקשה ממך איני בן ביתך, אלא בך בטחתי, שאלמלא לא אמרתי כן, היו מכים אותי. אמר להם: הואיל ובטח בי, הניחו לו!

אחים יקרים, תורתנו תורת נצח ומוסריה נצחיים המה, ודבריה יפים ונעימים לשעה ולדורות, בפרט בזמננו דור יתום שבו רבו הצרות למעלה מראש, אין לנו אלא להשען על אבינו שבשמים, לבטוח בו ולחסות בצילו, וממילא אם נעשה כן, נזכה לכל הברכות והישועות!

זמני כניסת שבת וציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
17:57	17:25	16:22	ת"א
18:02	17:24	16:09	י-ם
17:58	17:23	16:12	חיפה
17:58	17:27	16:27	כ"ש

הפסרת השבוע: "ויקרבו ימי דוד"

מדברי מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

בפרשתנו קוראים אנו שוב את בקשתם של אחי יוסף בשם אביהם למחול, לסלוח ולרחם עליהם על אשר מכרו את אחיהם למצריים ויוסף חוזר ואומר: "לא אתם שלחתם אותי הנה אלא האלוקים", אדרבא, אתם חשבתם לרעה ואלוקים חשבה לטובה וכו', וכבר האריכו רבותינו גדולי תלמידי הבעל שם טוב הקדוש כגדולי בעלי המוסר, שאין דבר שקורה בעולם לחינם, אומנם אצל הגויים הכל נחשב ל"מקרה" אך אצל עם ישראל - עם קדוש לכל מאורע יש סיבה ולכל מקרה יש מסובב, כאשר שלח יעקב את בניו למצרים אמר להם: "פן יקראנו אסון", ואילו כאשר הם סיפרו זאת ליוסף - המושל בכל ארץ מצרים, סיפרו לו זאת בלשון "וקרהו אסון", מה השינוי הזה? מדוע לא אמרו זאת בלשון אביהם? אלא יעקב, בחיר האבות, חי אמונה ונושם אמונה. יודע הוא ומבין שאם חלילה קורה איזה דבר הכל הוא בחינת "יקראנו", הדבר נכתב מלמעלה והוא רק "נקרא" למטה, אך השבטים כאשר באו ליוסף בחושבם שהוא גוי, דיברו עימו בלשונו "וקרהו" אסון, מקרה הוא! כמה תורתנו הקדושה מדקדקת באותיות וזאת כדי ללמדנו הוראה: אין מקרה: הכל מכוון מלמעלה, כל דבר ואפילו הטבעי ביותר יש לו סיבה. ואת זה הבין יונה הנביא בסערה כשאמר: "בשלי הסער הגדול הזה". כך הבין רב הונא (בברכות ה.) ורב פפא (בבא בתרא י) ועוד.

ומסופר על רבינו הקדוש, אור שבעת הימים הבעל שם טוב זיע"א, שישב ללמוד עם תלמידו המובהק בעל התולדות יעקב יוסף מפולאנה זיע"א, ובאמצע לימודם נכנס איזה גוי ושאל אם יש איזה גרוטאה שבורה לתקן? ענהו הבעש"ט: מה שיש להשליך השלכנו ומה שיש לתקן תיקנו. והגוי שאל: אולי בכל זאת? חיפש הבעש"ט ומצא איזה כלי שבור ונתנו לגוי וחזר לתלמידו ואמר: בונים עליות ומעלות וזה בא להשמיעני שיש מה לתקן! התפעל התולדות ואמר: הכל מובן חוץ מאשר איני יכול להבין איך שולח השם יתברך מסרים על ידי גוי? ענהו הבעש"ט: אל תאמר איני יכול להבין אלא איני רוצה להבין! נפרדו זה מזה והרה"ק בעל התולדות יצא לדרכו, והנה פונה אליו העגלון הגוי ואומר לו: רבי! עזור נא לי להיז את העגלה. ענהו התולדות: איני יכול. השיבו הגוי: אמור איני רוצה ולא איני יכול. ואז חזר התלמיד לרבו ואמר לו שהבין את אשר נשלח לו מן השמים.

אין מקרה בעולם! הכל מכוון מלמעלה. לא ראית דבר סתם, לא קראת דבר סתם, לא שמעת דבר סתם! להכל יש משמעות ולכל דבר יש ענין. רק צריך להסתכל במשקפי אמונה והבין את המסרים אשר נקרים לפנינו מן השמים, וה' יזכנו ללכת בדרכי ישרים ולעשות נחת רוח לפניו כל הימים, אכ"ר.

מטעמים לשבת

דהיינו שלא יסבול כלל וכלל, אזי "רע" - דבר זה הוא לרעתו של האדם, שלא זוכה שמנקים לו מהעונשים בעולם הבא...
(תורת הפרשה)

"שים ימינך על ראשו" (מזוז, יז)

יש המתחכמים לשאול, מדוע ציוונו ה' במצוות המעשיות, והרי "רחמנא ליבא בעי", ובלשונם: "העיקר הלב". האומרים כן לא עמדו על הסוד והיסוד, ש"אחרי הפעולות נמשכים הלבבות", והמעשים הם המשפיעים על הכוונה ועל הנפש. בכך ביאר רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל מדוע הניח יעקב ידיו על ראש נכדיו בברכתם, משום שהנפש מתכוונת בעקבות הפעולות. ולבן ביקש יוסף שימינו של יעקב תהיה על ראש בכורו, כי היד הימנית סומכת בכוח רב יותר, ועל כן הנפש נוהה אחריה יותר!
(מעין השבוע)

"ישימך אלוקים כאפרים ומנשה"

(מזוז, כ)

"בך יברך ישראל לאמר: ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה - וישם את אפרים לפני מנשה". פשוטו של מקרא, שיעקב אבינו הקדים בברכותיו את אפרים למנשה. אבל רבינו בחיי זצ"ל פירש

"ועשית עמדי זוסד ואמת אל נא

תקברני במצרים" (מז, כט)

כתב בספר "אוהל יעקב": כל טובה הנעשית לאדם בעולם הזה, אין יודעים אם אומנם טובה אמיתית היא זו. לפעמים סבור אדם שעשה טובה לחבירו, ולבסוף מתברר שזו היתה רעה, או שיצאה ממנה רעה. לעומת זה, החסד נעשה למתים, זהו חסד אמיתי, לפי שבדאי זקוקים הם לו...
(מענה של תורה)

"המלאך הגואל אותי מכל רע"

(מזוז, טז)

יש לפרש בדרך רמז, כי הנה ידוע שהמתיישר בעולם הזה, מנקים לו מעושי גיהנם לעולם הבא, ועל כן אסור לאדם לבעוט ביסורים אלא אדרבה עליו לשמוח בהם ולקבלם באהבה וברצון. והנה ישנם אנשים שסובלים יותר וישנם שסובלים פחות, וכל אחד מקבל כפי שמגיע לו לפי מעשיו. אולם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ועל כן לא יתכן שאדם לא יקבל יסורים כלל וכלל, אלא אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיקבלם באהבה. וזהו שרמזו כאן הכתוב: "המלאך הגואל אותי מכל" - מי שרוצה שהמלאך יגאל אותו מכל היסורים,

פירוש מפתיע. שאף על פי שיעקב אבינו שם ימינו על ראש אפרים והקדימו בכל ברכותיו, עם כל זאת העמיד את אפרים לפני מנשה הבכור כדרך שהקטן עומד לפני הגדול ממנו לקבל מרותו ולשמוע לציוויו. והיינו שהזהירו להשמע לאחיו הגדול ולנהוג בו כבוד. שלא תזוז דעתו לשמע מעלתו והקדמתו בברכות, אלא יכבדו כדרך שיש לנהוג כבוד באח גדול!
(מעין השבוע)

"ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה" (מזוז, כ)

יעקב אבינו עליו השלום אמר, שעם ישראל יברך לנצח את בניו בברכה זו: "ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה", ויקדים את אפרים למנשה. ויש להבין מה צפון בברכה זו, ומדוע לא יתברכו כראובן וכשמעון, כלוי וכיהודה. ופירש גאון עוזנו מרן החיד"א זצ"ל, שאפרים היה ראש ישיבתו של יעקב אבינו, ומנשה היה ממונה על בית יוסף וגיבור עצום. וזו הברכה המושלמת, בתורה בכוח ובעושר, אותה מאחל כל אב לבניו. אך רש"י לא ראה לשים את אפרים לפני מנשה, ולברך בתורה תחילה, והשאר יהא טפל לה!
(מעין השבוע)

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

את הכנותיו לשבת העומדת לפרוש את כנפיה. שבת מרוממת מאוד עברה על יהודי אוסטרוצ'ה שהתקבצו בהמוניהם כדי להנות מזיו קדושתו של רבי מאיר יחיאל וכדי לשתות ממעיינות תורתו. לכך נוספה גם הדרשה שנשא בצהרי השבת המועמד מגריצה. תחושת הצלחה מסחררת אפפה את העסקנים שפעלו לבחירתו. הם היו משוכנעים מעל לכל ספק בהיבחרותו של רבי אליהו. בצאת השבת, שעה קלה קודם שרבי מאיר יחיאל מאוסטרוצ'ה עזב את רדום, שבו ונכנסו אליו ראשי חסידיו בעיר, כדי להודות לו על שהטריח את עצמו לבוא אליהם. בתוך כך גילה אחד החסידים, כי "מאחורי הקלעים" נודע לו על "מידע מאוד לא מחמיא" על המועמד המתחרה, שהגיע לחברי הועד הבוחר. "אם נצריך לכך את ההופעה הלא מרשימה שלו בשבת שעברה, ומול זה נעמיד את השבת המרוממת ואת הופעתו הטובה של רבי אליהו - אפשר להיות בטוחים בהיבחרו", אמר. בשמעו את הדברים האחרונים, נתכרמו פניו של רבי מאיר יחיאל. "יקירי", פנה אל הסובבים אותו בארשת צער, "חבל על הטיחה שאתם משקיעים בעיני. כבודו של רבי אליהו מגריצה במקומו מונח, אך בלי ספק, המועמד השני הוא שיבחר". דבריו הבלתי צפויים של רבם היכו את הנוכחים הלם ודהממה. "למה רמזו דברי רבינו?... שאלו במבוכה רבה. "אינני רומז דבר, אלא אומר מפורשות כי המועמד השני הוא שיבחר", הבהיר הצדיק. רבי מאיר יחיאל סקר את הסובבים אותו והוסיף: "למעשה, הייתי משוכנע בזה כבר בערב שבת, בשומעי אותכם מתכבדים בקלונם של המועמד המתחרה. כבר אז חשתי כי אפסו סיכויי של רבי אליהו חבירו. שכן אי אפשר להיבנות מקלונם של הזולת. על אחת כמה וכמה כאשר מדובר בתלמיד חכם מובהק. מפני כבוד השבת וכדי שלא להעביר את רוחכם לא אמרתי לכם זאת כבר אז. אולם עתה, כשאני שומע אותכם חוזרים על דברים ברוח זו, תחושתי מתעצמת והינה כפי שתארתי אותה קודם לכן, ללא חל ושרק... לא חלפו ימים רבים, ותחיתו של הצדיק מאוסטרוצ'ה התממשה. לפתע, בלי סיבה גלויה לעין, התהפכה הקערה על פיה, וקרנו של המועמד השני עלתה בעיני הועד הממונה, והוא נבחר לתפקיד הרם. לימים, אמר הצדיק רבי מאיר יחיאל מאוסטרוצ'ה לחסידיו: "את הסיפור הזה מצוה לפרסם!". ועוד הוסיף: "אילו היה בכוחי הייתי מדפיסו בקונטרס מיוחד ומפיצו ברבים".

(זהירות כאן בוניס)

תחת הרכבת בעיר רדום השחירה מרוב אדם. חסידי אוסטרוצ'ה, חסידים מחצרות אחרות, ואף מי שלא נמנו כלל עם חוגי החסידים, נהרו למקום להקביל את פניו של הצדיק והגאון רבי מאיר יחיאל מאוסטרוצ'ה זצ"ל. סיבת בואו של האורח הנערץ ששמו כקדוש ובעקב תורה הלך לפניו בכל פולין ומחוצה לה, הייתה נעוצה במאורע חשוב ומרכזי מאוד בחיי הקהילה היהודית המקומית. זמן מה קודם לכן, נתפנה כס הרבנות של רדום, ויהודי העיר תרו אחר אדם בכל שיעור קומה, בתורה וביראה, שימש להם רב. מועמדים רבים, כשבעים במספר, נבחנו ונדחו, עד שלבסוף נותרו רק שני מועמדים: רב נכבד, שהיה גדול בתורה, ורבי אליהו, רבה של גריצה, שגדולתו בתורה הייתה מן המפורסמות. רבי אליהו נמנה עם המסתופפים בחצר אוסטרוצ'ה, והיה מהיושבים ראשונה לפני רבן, רבי מאיר יחיאל. ברדום התקיימה באותם ימים קהילה גדולה ומגובשת של חסידי אוסטרוצ'ה. מטבע הדברים שאפו אנשיה של קהילה זו למינויו של איש שלומם, רבי אליהו, לתפקיד הנכבד, ואף פעלו בכיוון זה. בהתקרב מועד ההכרעה, הזמינו ראשי הועד, שעל כתפיו הוטלה המשימה לבחור רב, את שני המועמדים לעשות שבת ברדום, כדי שהכל יוכלו להתרשם מהם באורח ישר ובלתי אמצעי. לשבת הראשונה הוזמן המועמד האחד ולשבת שלאחר מכן, הוזמן רבי אליהו מגריצה. כדי לקדם את סיכויי של רבי אליהו, יצאה משלחת מחסידי אוסטרוצ'ה אל רבם רבי מאיר יחיאל, בבקשה כי יאות גם כן לעשות את השבת ההיא ברדום. מאחורי הבקשה עמדה המחשבה כי נוכחותו של הצדיק והגאון הנודע בעיר, והתעניין אצלם לתומם שיתיר תלמידו, רבי אליהו, על תושבי רדום ותעניק דחיפה נוספת למועמדותו. ואומנם, רבי מאיר יחיאל, שהיה אדם רך, וגם העריך הערכה אמיתית את תלמידו רבי אליהו, נעתר להפצרות חסידיו ובא לשבות ברדום. בערב אותה שבת, שוחח רבי מאיר יחיאל עם ראשי חסידיו ברדום, והתעניין אצלם לתומם בשמות המועמדים ובסיכוייהם. מפייהם נודע לו כי מול תלמידו מתמודד עתה רק מועמד אחד. "בעזרת ה' בטוחים אנו כי רבי אליהו יבחר, שכן בשבת שעבר נכשל המועמד השני בלשונו כשדרש לפני הציבור, והדבר פגם ברושם שהותיר על התושבים". אמר מאן דהו בעיניי נוצצות, וחבריו חחרו החזיקו אחריו. רבי מאיר יחיאל הקשיב לדברים בפנים חתומות, ונפרד מחסידיו כדי להשלים

והייתם לי סגולה

סגולה לעין ישרע מאת הר"ם מרמנוב זצ"ל, יאמר שלוש פעמים את הפסוק: "ואני תפילתי לך ה' עת רצון אלוקים הרוב חסדיך, ענני באמת ישעך". ואחר כך יאמר: "ריבונו של עולם, בזכות כל השמות היוצאים מפסוק זה, וכן מראשי תיבות ומסופי תיבות ומאמצעי תיבות, תסיר עינא בישא (מפלוני בן פלונית), ויהי רצון כאילו כוונתי בכל הכוונות שכיון בהם רב הונא עליו השלום"

(זכרון יעקב ויוסף).
(ישועה והצלחה)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרב' שליט"א

זיכרון הבנים

כיצד מענישים?

מתוך שיחה עם הרבה בחורים שנשרו ממקום לימודיהם עולה כי טענות העיקרית היא, שהוריהם לא חינכו אותם ליראת שמים, אלא חינכו אותם להיות משועבדים להורים. אמר אחד: כשעשיתי עבירה מסוימת, אבא שלי התעצבן, לא בגלל שהקדוש ברוך הוא אסר זאת. הוא התעצבן כי הוא לא הירשה, ואני עשיתי. כאשר יש לילד הרגשה כזו לא נוכל לתקן ולקדם אותו בכלל ובנוסף לכך יש כאן בעיה בתקשורת בין האב ובין בנו וחשוב לתת את הדעת לכך. הנה סיפר הממחיש את מעלת התגובה שלא מתוך כעס. נער אחד שנזרק מארבעה מוסדות, הגיע למוסד אותו מנהל הרב יעקובסון, כמקום מקלט אחרון. שבועיים לאחר הגעתו באמצע שיעורו של הרב, הילד התרגו על מישוה, קם, לקח כיסא וזרק אותו דרך השמשה הסגורה, שכמובן התנפצה, וגם הכסא התנפץ לרסיסים למטה בחצר. הרב ביקש ממנו להרגע, והילד אמר לרב את דעתו עליו, ללא גינוני נימוס מיותרים. לכשסיים את דבריו, שררה בכיתה דממת מוות. מה יקרה עכשיו? הרב המתין שניה, ואחר כך אמר לילד בשקט: תראה אני כועס, מאוד כועס. אבל מכיון שאני כועס, אני לא אגיב. כי אם אני אגיב, יכול להיות שלא אעשה את השיקול הטוב לעזור לך כדי להתמודד ולהתגבר על התרצויות כאלה בעתיד, יכול להיות שמחמת הכעס אני אגיב שלא בצורה הנכונה לכן אני מודיע לך שכרגע אני לא אעשה כלום. הילד עמד, נעץ מבטים, אל הרב בתמיהה רבה, הביט בחבריו לראות מה היא תגובתם, שב והביט ברב ואמר לו בפירושי: "אתה משונה מאוד!" אמירה ללא כל כוונה להתחצף. הילד התיישב, ובמשך כל השיעור נעץ מבטיו בתקרה, כאילו מחפש, מאין יבוא עזרו. ולא הבין לאיזה מקום נקלע. אך הרב עדיין לא הגיב, כי מתוך כעס אין מגיבים. סופו של דבר החליט הרב שלא להגיב ולוותר לתלמיד, כיצד הוא עשה זאת, נבאר בהמשך. בשיעור הבא הרב נכנס שוב לכיתה ואמר: בקשר למה שהתרחש בכיתה בשיעור הקודם, אני עדיין לא רוצה להגיב משום שעדיין לא נרגעתי, אולם אינני רוצה שיהיה פה "עינוי הדין" כלומר, משיכת גור הדין - ולכן, אני חושב שהפעם, במקרה הזה, אני אאלץ שלא להגיב, ולא להעניש את הנער ואם מישוה שמח על כך, זה מצער עוד יותר. כי הדבר הראשון שעליכם להבין הוא, שכאשר אני מגיב, אני באמת מחפש רק את טובתו של הילד. ואז הילד קם, ואמר שהוא באמת מאמין לרב שכאשר הוא מגיב, זה באמת לטובתו. "קניית אותי", אמר התלמיד לרב. זו דוגמה הממחישה מאוד את הרעיון, שלא תמיד חייבים להגיב. הרבה יותר חשוב שנהיה נכים ואמיתיים, משנגיב. גם מבחינה חינוכית. אפשר בהחלט לומר לילד: אני כועס - אבל אני לא עושה כלום. פשוט, לא עושה כלום. אולי קשה להתרגל לכך, אך כשמתרגלים, מגלים שזה לא נורא. ואם לא נתרגל, האם עדיף שכאשר אנו מתעצבנים אנו צורחים, וכועסים ולאחר מכן אנו מרגישים מתוסכלים מאוד ומתחרטים על התנהגותנו ועל האופן בו הגבנו? אם אנו ברמה מסוימת של כנות, אנו מסוגלים להודות, לפחות בפני עצמנו, שטעינו. ואם לא - אנו צועקים על הילד, כיון שכמובן הוא האשם, הוא זה שגרם לנו לכעוס... וכך אנו נכנסים למעגל קסמים. ובכל זאת, חשוב להדגיש, לא טוב מצב בו הילד מצפה לעונש שאינו יודע מתי בדיוק הוא יגיע. הזמן בו הוא ממתין לעונש, בלא לדעת מה בדיוק צפוי לו ומה עתיד להתרחש - זה כשלעצמו עונש חמור פי כמה ממה שבאמת מגיע לו. לכן צריך להיזהר מאוד שלא לשגות בכך, או להשתמש בזה כעונש. בדברי חז"ל מסופר על אב אחד שגר בבני ברק וסימן לבנו באוזנו שהוא עתיד להעניש אותו, והילד נכנס לפחד גדול עד שקפץ לתוך בור וחנק את עצמו. לכן לא כדאי לעכב את העונש ולאיים שהעונש עוד יגיע.

ש'לום בית

לוותר ולוותר ולוותר...

פעם בהזדמנות כלשהי, ביקר הגאון רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל, בעיירה ראדין ואף נשאר בה ביום שבת קודש. ה"חפץ חיים" זיע"א, אשר ביקש לזכות ולארח את הגאון בביתו - הזמינו לסעוד על שולחנו. בתחילה, סירב רבי מאיר בתוקף, אולם לאחר הפצרות רבות מצידו של רבינו - ניאות, אולם הקדים תנאי להסכמתו: הוא היתנה, כי הרבנית, רעייתו של רבינו לא תשב בשעת הסעודות אצל השולחן, וזאת מטעמי צניעות... אלא שכאן, חרף רצונו של רבינו לזכות ולארח את הגאון, חרף אי הנעימות שכרוכה היתה בדבר - השיב רבינו ה"חפץ חיים" בשלילה... בשום פנים ואופן הוא לא הסכים לגרום לרעייתו עוגמת נפש, לאחר שעמלה וטרחה למענו במשך כל ימות השבוע, ולמנוע ממנה את ההנאה והסיפוק שבישיבה ליד השולחן עם שאר המסובים! לכשנעמיק בדברים, הרי ברור ופשוט, שאילו היה רבינו מתייעץ עם הרבנית בנושא זה, ושואל את פיה בדבר תנאו של האורח - היא היתה מסכימה בשמחה לקבל על עצמה את התנאי, ובלבד שיזכו לארח על שולחנם אורח חשוב כהגאון רבי מאיר שפירא... אולם רבינו כלל לא הביא את הדבר לידיעתה! מבלי אומר ומבלי דברים הוא שלל את התנאי מכל וכל, וויתר על הזכות בה כל כך חפץ! ואם אמורים הדברים במקרה מעין זה, בו לא היה כל חשש להפרת שלום הבית כפשוטו, אלא רק לעוגמת נפש כלשהי שעלולה היתה להיגרם לרבנית, ומחמתה ויתר רבינו על האורח בו כה חפץ - על אחת כמה וכמה שאמורים הדברים במקום בו ישנו חשש לפגיעה של ממש, ובודאי שאמורים הם במקום בו עלול הדבר להביא לערעור יסודות שלום הבית לחלוטין! ואם כך נהג גדול הדור, גאון המוסר והמידות, מה נענה אנו איזובי הקיר? נבוא חשבון!

אמרי שיפר

- * הרה"ק רבי אהרון מקרלין אומר: טבילה במקוה אינה מצוה, אך מה שאפשר להשיג על ידה, אי אפשר בגדולה במצוות.
- * הבעל שם טוב הקדוש אומר: מקוה הוא אחד הדברים המועילים אפילו שלא לשמה.
- * הרה"ק רבי פיביש מזבזיז אומר: הטובל כל יום כמצות אנשים מלומדה - טבילתו אינה מועילה כלום.
- * תלמידי הבעל שם טוב הקדושים אומרים: טהרת המחשבה - קשה הרבה יותר מטהרת הגוף.

(פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

קיבל מספר פרוטות נחושות. שמח וטוב לב פנה האיכר אל בית המרוח כשהוא מקשקש בפרוטות המצלצלות בכיסו. מוזג! - הרעים האיכר בקולו - הב לי משקה משובח ואנא הזדרז להביא! לגם האיכר כוסית אחר כוסית, בטנו הלכה ותפחה, כנגדה הלך כיסו והתרוקן... לבסוף אחרי סביאה הגונה, משלא נותר בכיסו דבר, יצא האיכר את בית המרוח בהילוך מתנודד ובראש מסוחרר, כשהוא מזמר בקול ניחר זמר של שיכורים. כאיכר זה ממש - אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל - דומה גם האדם. בראשית ימיו בטוח הוא כי נותרו לו עוד שנות חיים רבות, ועל כן חושב בליבו כי לעת עתה יהנה מתענוגות החיים, ואילו כעבור שנים, כאשר יתבגר מעט, ישקיע את זמנו בלימוד התורה, יש זמן לכל... אולם יש לדעת כי זו עצת היצר, שכן החיים חולפים עוברים ביעף, והאדם הולך ומתבגר, הולך ומזקין, וכבר לא נותרו לו שנים רבות כבעבר, ואם לא עכשיו - אימת? וכמאמר חז"ל במסכת אבות (פרק ב' משנה ד'): "ואל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה?"...

(משל למה הדבר דומה)

לעיתים - אמר רבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים" זצ"ל - יש והאדם נכשל בדבר עבירה, ואז ממחר אליו היצר הרע ומנסה להסיתו, וכך אומר לו: ראה נא! בין כך ובין כך נכשלת בעבירה חמורה, כך כן אם תעבור עוד עבירה הדבר לא יעלה ולא יוריד... משל למה הדבר דומה? - אמר ה"חפץ חיים" זצ"ל - לאותו אדם ההולך במדבר. סביבו רק חול ושממה עד אין סוף, והשמש קופחת על ראשו. הנה בכליו נותר רק מעט מזון וכמה לגימות מים. וכך הוא הולך עוד כברת דרך... לאחר כמה זמן, עומד ההלך ופותח את שקו לראות מה נותר לאכול ולשתות ורואה כי אין בציקלוננו כדי מחייה. מה יעשה? חושב האיש בליבו: ממילא אין בכלי די מזון ומשקה, אשליך את המעט שנשאר... דבר לא ישתנה... שוטה האיש הזה!

כן גם הנמשל - סיים ה"חפץ חיים" - אל לו לאדם לתת לאותו מנוול להסית אל ליבו לדבר עבירה ואף אם נכשל, "שבע יפול צדיק וקם!"

איכר אחד עלה בידו למכור בשוק מעט ירקות ותמורתם

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ לא יתפלל אדם בצד רבו המובהק, וכן לא לאחוריו ולא לפניו (דהיינו שאחוריו כלפי רבו), אלא יתרחק ממנו ארבע אמות (1,92 מטר). וכשעומד מאחוריו יתרחק שלוש פסיעות נוספות, כדי שיוכל רבו לפסוע שלוש פסיעות לאחוריו, ולא יצטרך להמתין לו עד שיסיים תפילתו. והדין כן גם כשמתפללים בציבור. ואם רבו עומד על גבי הבימה, מותר אפילו שעומד סמוך לו, כיון שנחשב לרשות אחרת.
- ✓ הדינים הנאמרים בסעיף הקודם שלא יתפלל בצד רבו וכן לא לאחוריו ולא לפניו, אמורים גם לגבי אביו, שאין לו לאדם להתפלל בצד אביו ולא לאחוריו ולא לפניו, אלא יתרחק ממנו ארבע אמות.
- ✓ אין להתפלל במקום הקבוע לפריצות והוללות כגון אולם המשמש לנשפים וריקודים בתערובת, ואף אם מחמת כן יצטרך להתפלל ביחידות במקום אחר. ומכל מקום אם הזמן מאוחר ולא יספיק להגיע למקום אחר להתפלל, יתפלל שם. ועל כל פנים מותר לקנות מקום זה ולהפכו מהיום והלאה לבית הכנסת. ואף לשכור מקום זה לתפילה יש להקל, אם אין מקום אחר.
- ✓ אסור להתפלל בבית הכנסת שאין בו מחיצה בין גברים לנשים. ואם אין מחיצה בבית הכנסת, ראוי יותר להתפלל ביחידות מלהתפלל באותו בית הכנסת. וצריך שגובה המחיצה תהיה לכל הפחות שלוש אמות (144 ס"מ). והמחמירים להגביה את המחיצה בבית הכנסת עד שלא יראו אפילו את ראשן של הנשים, תבוא עליהם ברכה, ובפרט שיש נשים שלצערנו הרב הולכות ללא כיסוי ראש.
- ✓ מקום ששימש בעבר בית תפילה של נוכרים, אם לא העמידו בתוכו צלמים וכדומה, מותר להפכו לבית כנסת.
- ✓ נכון להזהר לכתחילה שלא לעשות בית הכנסת תחת דירה של גוי, כיון שבודאי אין הגוי נמנע מלהשתמש בדירתו תשמיש גנאי, או שיש לו שם עבודה זרה וכדומה. ובדיעבד שכבר עשו בית הכנסת תחת דירות של גויים, יש להתיר בזה, ובפרט אם הוא לזמן עראי. ויחיד הדר בבנין קומות, ומעלי דרים גויים, מותר לו להתפלל בביתו.
- ✓ בית כנסת קבוע שמתפללים בו מספר שנים, ולאחר מכן בנו כנסיה או בית תפילה של נוכרים בסמוך לבית הכנסת, מותר להתפלל בבית הכנסת, אך צריך להקפיד שלא לשמוע כלי זמר שלהם (על ידי סגירת החלונות וכיוצא). ומותר להתפלל קידוש לבנה בחצר או בפרוזדור המשותף.
- ✓ בית שיש בו פסלים, או שתלו שם צורת שתי וערב, אסור להתפלל שם, וכשאין באפשרותו להתפלל במקום אחר, יכול להתפלל שם, אבל לא כנגדם. ואם הם בצד מזרח, יהפוך פניו לכיוון אחר אף על פי שאינו מזרח.
- ✓ אין שום איסור להתפלל בבית הכנסת כשנמצאים שם גויים (וכגון בבית הכנסת של מושב זקנים שהגויים מטפלים בזקנים וכיוצא בזה), והציבור שבתוך בית הכנסת עונים כל דבר שבקדושה, אפילו אותם שעומדים אחרי הגויים. במה דברים אמורים? כשהגויים נמצאים בבית הכנסת, אבל אם הגויים נמצאים בבית אחר, צריך לזהר שלא יעמוד אחריהם, כיון שלא יוכל לענות קדיש וכיוצא.
- ✓ יש להתיר לעשות מבית המרחץ בית כנסת, על ידי עקירת הספסלים ושאר רהיטי בית המרחץ, ולרצף המקום שטעון ריצוף ולסיידו ולציירו ולפתוח לו חלונות להרבות אורה לבית הכנסת, או כמו שכתב השולחן ערוך (סימן צ' סעיף ד') שטוב שיהיו י"ב חלונות בבית הכנסת, והואיל ונעשה שינוי מעשה בגופו של בית המרחץ ופנים חדשות באו לכאן, מותר הדבר.

(התפילה והלכותיה)